

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BAZI SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE BENLİK SAYGISI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Arş. Gör. Dr. H. Onur KÜÇÜKOSMANOĞLU¹

ÖZET

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının "Benlik Saygısı" düzeylerinin bazı sosyodemografik değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmadaki verilerin elde edilmesi için kaynak taraması yapılmış, çalışma grubuna "Kişisel Bilgi Formu" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" uygulanmıştır. Çalışmanın amacına uygun olarak elde edilen bulguların istatistiksel analizi yapılarak tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında, 2012-2013 öğretim yılında öğrenim gören 101 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda müzik öğretmeni adaylarının "Benlik Saygısı" düzeylerinin bazı sosyodemografik değişkenler açısından farklılık gösterdiği tespit edilmiş ve alana yarar sağlayacağı düşünülen öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Benlik Saygısı, Sosyodemografik Değişkenler, Müzik Öğretmeni Adayları

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi, G.S.E. Bölümü, Müzik Eğitimi ABD, h_onur_k@hotmail.com

COMPARISON OF THE LEVELS OF SELF-ESTEEM OF MUSIC TEACHER CANDIDATES ACCORDING TO SOME SOCIO-DEMOGRAPHIC VARIABLES

ABSTRACT

The purpose of this study to evaluate the levels of the music teacher candidates Self-Esteem by socio-demographic variables. Literature was reviewed, "Personal Information Form" and the "Rosenberg Self-Esteem Scale" used in order to obtain research data. For the purposes of this study, statistical analysis of the findings are presented in the tables. The study group of said research encompasses 101 undergraduates studying in Necmettin Erbakan University, Department of Fine Arts Education, and Music Department in 2012-2013 academic years. As a result, the music teacher candidates "Self-Esteem" levels the difference show in terms of some socio-demographic variables and suggestions have been made for it would benefit the area.

Keywords: Self Esteem, Socio-demographic Variables, Candidates of Music Teacher

1.GİRİŞ

Benlik saygısı, kişinin kendisini olduğundan aşağı ya da üstün görmeksizin kendinden memnun olması ve kendini değerli, olumlu, beğenilmeye ve sevilmeye değerli göstermesidir. Benlik saygısının duygusal, zihinsel, toplumsal/kültürel, bedensel öğeleri vardır (Çuhadaroğlu, 1986). Odağ'a göre, benlik ruhsal yapının çatısını ve küçük yaşlardan başlayarak bireyin çekirdek kimliğini oluşturur (Odağ, 2001).

Benlik saygısında birçok etken gibi aile de önem taşımaktadır. Anne-Baba eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların da benlik saygıları artmakta ve kendine güven duyguları gelişmektedir (Demiriz ve Öğretir, 2007).

Benlik kavramı yapısının fiziksel etkinliğe katılımdan etkilenen en önemli boyutu olan fiziksel benlik kavramı veya fiziksel benlik algısı, çocukluktan itibaren fiziksel çevremizle ilişki kurma, uzmanlaşma yeteneği ve sağlıklı gelişim için önem taşır; bireyin psikomotor açıdan kendisini algılaması ve değerlendirmesi olarak tanımlanır (Fox, 1990).

Yükseköğrenime başlamak kişiye daha büyük bir güven ve sorumluluk kazandırır. Genç birey, kendi yaşamını kontrol etmek ve geleceği üzerinde etkili olmak konusunda daha fazla sorumluluk alır, bağımsız düşünme becerisini geliştirir ve sorunlarını çözebileceği konusunda güven kazanır. Bir mesleğe aday olma, bağımsız karar verilmesi gereken durumların artması, farklı yerleşim yerlerinden ve sosyo-kültürel düzeylerden gelip yeni arkadaş çevresi içine girmesi gibi okul yaşantısının getirdiği değişiklikler, öğrencilerin bir gruba ait olması, saygı görme, sevilme, kimliğini tanıma, kendilik değeri gibi pek çok gereksinimlerini tehdit eder durumdadır (Kahrıman, 2005).

Benlik saygısı, öğretmen olacak kişilerin seçiminde de adayın diğer özelliklerinin yanında dikkate alınması gereken önemli bir etkidir. Benlik saygısının, insan davranışındaki yeri ve bunun yanında benlik saygısı yüksek olan bireylerin yaratıcı, sosyal, özgüvenli ve başarılı kişilikler olma özelliklerine sahip olması, geleceğin öğretmenlerinin kendi kişisel ve mesleki farkındalıkları açısından oldukça gereklidir (Otacıoğlu, 2009)

Bu düşünceler doğrultusunda araştırmannın problem cümlesi şu şekilde oluşmuştur;

Müzik öğretmeni adaylarının "Benlik Saygısı" düzeyleri arasında bazı sosyodemografik değişkenler açısından bir farklılık var mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırmada betimsel model kullanılmıştır. Verilerin elde edilmesi için kaynak taraması yapılmış, çalışma grubuna "Kişisel Bilgi Formu" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" uygulanmıştır.

2.1. Veri Toplama Aracı

"Kişisel Bilgi Formu" araştırmacı tarafından araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla oluşturulmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)-Self-Esteemscale: Morris Rosenberg (1965) tarafından geliştirilmiş olan ve 63 maddeden oluşan ölçeğin 12 alt ölçeği vardır. Ölçek 10 maddeden oluşan 4 dereceli Likert türü bir ölçektir ve sorulardan beşi ters kodlanmıştır. Rosenberg istenildiği takdirde alt ölçeklerin araştırmalarda ayrı ayrı kullanılabileceğini belirtmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda benlik saygısını ölçmeye yönelik olarak ölçeğin ilk '10'maddesi kullanılmıştır. Ölçeğin kendi içindeki değerlendirme sistemine göre denekler, 0 ile 6 puan arasında puan almaktadır. Ölçekten alınan puanın yükselmesi, benlik saygısı düzeyinin düşmesine işaret etmektedir. 0-1 puan: Yüksek düzeyde benlik saygısı, 2-4 puan: Orta düzeyde benlik saygısı, 5-6 puan: Düşük düzeyde benlik saygısı olarak değerlendirilmiştir (Erman, Şahan ve Can, 2008). Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçeğin test tekrar test güvenilirliği 0.89, geçerliği ise 0.71'dir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Tuğrul (1994) tarafından da yapılmış ve psikiyatrik görüşme sonuçlarıyla ölçek arasındaki korelasyonun 0.71 olduğu belirtilmiştir (Demirtaş ve Dönmez, 2006).

2.2. Araştırmanın Önemi

Çalışma, müzik öğretmeni adaylarının "Benlik Saygısı" düzeyleri arasında bazı sosyodemografik değişkenler açısından bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak ve alana ait yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önem taşımaktadır.

2.3. Araştırmanın Amacı

Müzik öğretmeni adaylarının "Benlik Saygısı" düzeylerinin bazı sosyodemografik değişkenler açısından değerlendirilmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

2.4. Alt Problemler

2.4.1. Müzik öğretmeni adaylarının "Benlik Saygısı" düzeyleri, Cinsiyet, yaş, sınıf, mezun olunan lise türü, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba evlilik durumu, çocukluğun geçirildiği yer değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermekte midir?

2.5. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu N.E.Ü. A.K.E.F. Müzik Eğitimi A.B.D lisans 1,2,3 ve 4. Sınıf olmak üzere toplam 101 öğrenci oluşturmaktadır.

2.6. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin ölçekten aldıkları puanların değerlendirilmesi için parametrik ve non-parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Yüzde ve frekans hesaplamaları yapılmış, bağımsız t testi, onewayanova ve tukey test sonuçlarına göre tablolar oluşturulmuştur.

2.7. Sınırlılıklar

Bu çalışma, 2012-2013 öğretim yılı içerisinde K.N.E.Ü. A.K.E.F. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Lisans 1,2,3 ve 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMALAR

" Müzik öğretmeni adaylarının "Benlik Saygısı" düzeyleri, Cinsiyet, yaş, sınıf, mezun olunan lise türü, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba evlilik durumu, çocukluğun geçirildiği yer değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermekte midir? " alt problemine ait tablolar aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Sosyodemografik Değişkenlere Göre Yüzde-Frekans Dağılımı

		N	%
Cinsiyet	Kadın	56	55,4
	Erkek	45	44,6
	Toplam	101	100
Yaş	18-20	41	40,6
	21-23	40	39,6
	24-26	19	18,8
	27-29	0	0
	30-32	1	1
	Toplam	101	100
Sınıf	Lisans 1	29	28,7
	Lisans 2	22	21,8
	Lisans 3	23	22,8
	Lisans 4	27	26,7
	Toplam	101	100
Mezun Olunan Lise	Güzel Sanatlar	76	75,2
	Düz Lise	25	24,8
	Toplam	101	100
Anne Eğitim Durumu	Hiç	11	10,9
	İlkokul	25	24,8
	Ortaokul	15	14,9
	Lise	30	29,7
	Üniversite	20	19,8
Toplam	101	100	
Baba Eğitim Durumu	Hiç	4	4
	İlkokul	19	18,8
	Ortaokul	13	12,9
	Lise	32	31,7
	Üniversite	33	32,7
Toplam	101	100	
Anne-Baba Evlilik Durumu	Birlikte	80	79,2
	Boşanmış	12	11,9
	Parçalanmış	9	8,9
	Toplam	101	100
Çocukluğun Geçtiği Yer	Köy	9	8,9
	Kasaba	4	4
	Şehir	88	87,1
	Toplam	101	100

Tablo 1 incelendiğinde;

Çalışma grubunun %55,4'ü kadınlar %44,6'sı erkeklerden oluşmaktadır.

Çalışma grubunun %40,6'sı 18-20 yaş, %39,6'sı 21-23 yaş, %18,8'i 24-26 yaş ve %1'i 30-32 yaş aralığında bulunmaktadır.

Çalışma grubunun % 28,7'si Lisans 1, %21,8'i Lisans 2, %22,8'i Lisans 3 ve %26,7'si Lisans 4 öğrencisidir.

Çalışma grubunun %75,2'sini Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi mezunu öğrenciler, %24,8'ini ise diğer liselerden mezun olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin annelerinin %10,9'u hiç öğretim görmemişken, %24,8'i ilkokul, %14,9'u ortaokul, %29,7'i Lise, %19,8'i ise üniversite mezunu olarak tespit edilmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin babalarının %4'ü hiç öğretim görmezken, %18,8'i ilkokul, %12,9'u ortaokul, %31,7'si Lise, %32,7'si üniversite mezunu olarak tespit edilmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin ailelerinin %79,2'si birlikte yaşamakta, %11,9'u ayrılmış ve 8,9'u parçalanmıştır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin %8,9'unun çocukluğu köyde, %4'ünün çocukluğu kasabada ve %87,1'inin çocukluğu ise şehirde geçmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre "Benlik Saygısı Düzeylerinin" Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Kız	56	1,14	0,35	99	0,97	0,049
Erkek	45	1,22	0,47			

P<0.05

Tablo 2 incelendiğinde bağımsız t testi sonucuna göre cinsiyet değişkeni ile çalışma grubunun benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Altıok, Ek ve Koruklu (2010), "Üniversite öğrencilerinin benlik saygı düzeyleri ile ilişkili bazı değişkenlerin incelenmesi" isimli araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşımlardır.

Otacıoğlu (2009), " Müzik Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Düzeyleri ile Akademik ve Çalgı Başarılarının Karşılaştırılması" isimli çalışmasında cinsiyet değişkenine göre benlik saygısı genel ölçek değerleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 3. Yaş Dağılımına Göre "Benlik Saygısı Düzeylerinin" Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	0,052	3	,017	,100	,960	-
Gruplarıçi	16,740	97	,173			-
Toplam	16,792	100				

Tablo 3 incelendiğinde OneWay ANOVA testi sonucuna göre çalışma grubunun yaş dağılımı ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Özkan'ın (1994), "Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler" isimli çalışmasında benlik saygısı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Erşan, Doğan ve Doğan'ın (2009), " Beden Eğitimi ve Antrenörlük Bölümü Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeyi ve Bazı Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi" isimli araştırmalarında Yirmi bir yaş ve altı ile Yirmi bir yaş üstü insanların benlik saygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 4. Sınıf Dağılımına Göre "Benlik Saygısı Düzeylerinin" Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	2,679	3	,893	6,138	,001	1-3
Gruplarıçi	14,113	97	,145			2-4
Toplam	16,792	100				3-4

Tablo 4 incelendiğinde çalışma grubunun lisans düzeyinde sınıf dağılımı ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve lisans 1 öğrencilerinin lisans 3, lisans 4 öğrencilerinin lisans 2 ve lisans 3 öğrencilerine göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Otacıoğlu'nun (2009,) çalışmasında sınıf değişkenine göre benlik saygısı genel ölçek (RBSÖ) değerleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Altıok, Ek ve Koruklu (2010), araştırmalarında benlik saygısı ile son sınıf ile birinci sınıfta öğrenim görme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu, son sınıfta okuyanların birinci sınıfta okuyanlara göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Tablo 5. Mezun Olunan Lise türüne Göre "Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması

Mezun Olunan Lise	N	X	SS	Sd	t	p
G.Sanatlar	76	1,16	0,37	99	-,87	0,068
Diğer	25	1,24	0,52			

P>0.05

Tablo 5 incelendiğinde çalışma grubunun benlik saygısı düzeyleri ile mezun oldukları lise türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 6. Anne Eğitim Düzeyine Göre "Benlik Saygısı Düzeyleri"nin Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	2,015	4	,504	3,272	,015	1-4
Gruplarıçi	14,777	96	,154			1-5
Toplam	16,792	100				

Tablo 6 incelendiğinde çalışma grubunun " Anne Eğitim Düzeyi" ile "Benlik Saygısı" düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve anne eğitim düzeyi "hiç" olan öğrencilerin "anne eğitim düzeyi" lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre benlik saygısı düzeylerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Otacıoğlu'nun (2009,) çalışmasında anne-baba eğitim düzeyi ile benlik saygısı genel ölçek (RBSÖ) değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Özkan (1994), çalışmasında annenin eğitimi arttıkça yüksek benlik saygısında bulunanların yüzdesinin arttığını, orta ve düşük benlik saygısında ise tersine bir durumun ortaya çıktığını belirtmiştir.

Tablo 7. Baba Eğitim Düzeyine Göre "Benlik Saygısı Düzeyleri"nin Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	2,068	4	,517	3,370	,013	1-3
Gruplarıçi	14,724	96	,153			1-4
Toplam	16,792	100				1-5

Tablo 7 incelendiğinde çalışma grubunun " Baba Eğitim Düzeyi" ile "Benlik Saygısı" düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve baba eğitim düzeyi "hiç" olan öğrencilerin "baba eğitim düzeyi" ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre benlik saygısı düzeylerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Özkan (1994), çalışmasında babanın eğitimi arttıkça yüksek benlik saygısında bulunanların yüzdesinin arttığını, orta ve düşük benlik saygısında ise tersine bir durumun ortaya çıktığını belirtmiştir.

Tablo 8. Anne-Baba Evlilik Durumuna Göre "Benlik Saygısı Düzeyleri"nin Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	4,353	2	2,177	17,148	,000	1-3
Gruplarıçi	12,439	98	,127			1-4
Toplam	16,792	100				1-5

Tablo 8 incelendiğinde çalışma grubunun "anne-baba evlilik durumu" ile "benlik saygısı düzeyleri" arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, anne-babası birlikte yaşayan öğrencilerin anne babası ayrı olanlara ve ailesi parçalanmış olanlara göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Erşan, Doğan ve Doğan'ın (2009), çalışmasında aile yapısı açısından gruplar arasındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 9. Çocukluğun Geçtiği Yer Durumuna Göre "Benlik Saygısı Düzeyleri"nin Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	,797	2	,399	2,442	,092	
Gruplarıçi	15,995	98	,163			-
Toplam	16,792	100				

Tablo 9 incelendiğinde çalışma grubunun, çocukluğun geçtiği yer durumu ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Altıok, Ek ve Koruklu (2010), araştırmalarında benlik saygısı ile en uzun süre yaşanan yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını belirtmişlerdir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Araştırmada;

4.1.1. Cinsiyet değişkeni ile çalışma grubunun benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu,

4.1.2. Yaş dağılımı ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

4.1.3. Lisans düzeyinde sınıf dağılımı ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve lisans 1 öğrencilerinin lisans 3, lisans 4

öğrencilerinin lisans 2 ve lisans 3 öğrencilerine göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu,

4.1.4. Mezun oldukları lise türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı,

4.1.5. " Anne Eğitim Düzeyi" ile "Benlik Saygısı" düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve anne eğitim düzeyi "hiç" olan öğrencilerin "anne eğitim düzeyi" lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre benlik saygısı düzeylerinin daha düşük olduğu,

4.1.6. " Baba Eğitim Düzeyi" ile "Benlik Saygısı" düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve baba eğitim düzeyi "hiç" olan öğrencilerin "baba eğitim düzeyi" ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre benlik saygısı düzeylerinin daha düşük olduğu,

4.1.7. "Anne-Baba Evlilik Durumu" ile "benlik saygısı düzeyleri" arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, anne-babası birlikte yaşayan öğrencilerin anne babası ayrı olanlara ve ailesi parçalanmış olanlara göre benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu,

4.1.8. Çocukluğun geçtiği yer durumu ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2. Öneriler

Elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda;

4.2.1. Benlik saygısı düşük olan müzik öğretmeni adaylarına yönelik danışma-rehberlik faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi,

4.2.2. Alanla ilgili geniş örneklem gruplu çalışmaların yapılması,

4.2.3. Benlik saygısı düzeyine arttırmaya yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Altıok H, Ek N. ve Koruklu N. (2010), Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeyleri İle İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 1 (1): 99-120

Çuhadaroğlu F (1986) Adolesanlarda Benlik Saygısı. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Demirtaş, A. ve Dönmez, A. (2006). Yakın İlişkilerde Kıskançlık: Bireysel, İlişkisel ve Durumsal Değişkenler, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(3): 181-191.

Demiriz S, Öğretir AD (2007) Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1): 105-122.

Erman, K., Şahan, A. ve Can, S. (2008). Sporcu Bayan ve Erkeklerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması. <http://www.bilalcoban.com/>, 21 Şubat 2008

Erşan E., Doğan O., Doğan S. (2009). Beden Eğitimi ve Antrenörlük Bölümü Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeyi ve Bazı Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi. *Klinik Psikiyatri*. 12:35-42

Fox KR (1990) ThePhysical Self-Perception Profile. Manual,Northern Illinois University.

Kahrıman, İ. (2005). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9(1).

Odağ C (2001) Nevrozlar - 2. İzmir, Meta Basım, 2001.

Otacıoğlu S. (2009), Müzik Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Düzeyleri ile Akademik ve Çalgı Başarılarının Karşılaştırılması, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13:141-150

Özkan İ. (1994), Benlik Saygısını Etkileyen Etkenler. *Düşünen Adam Dergisi*, 7(3) s:4-9